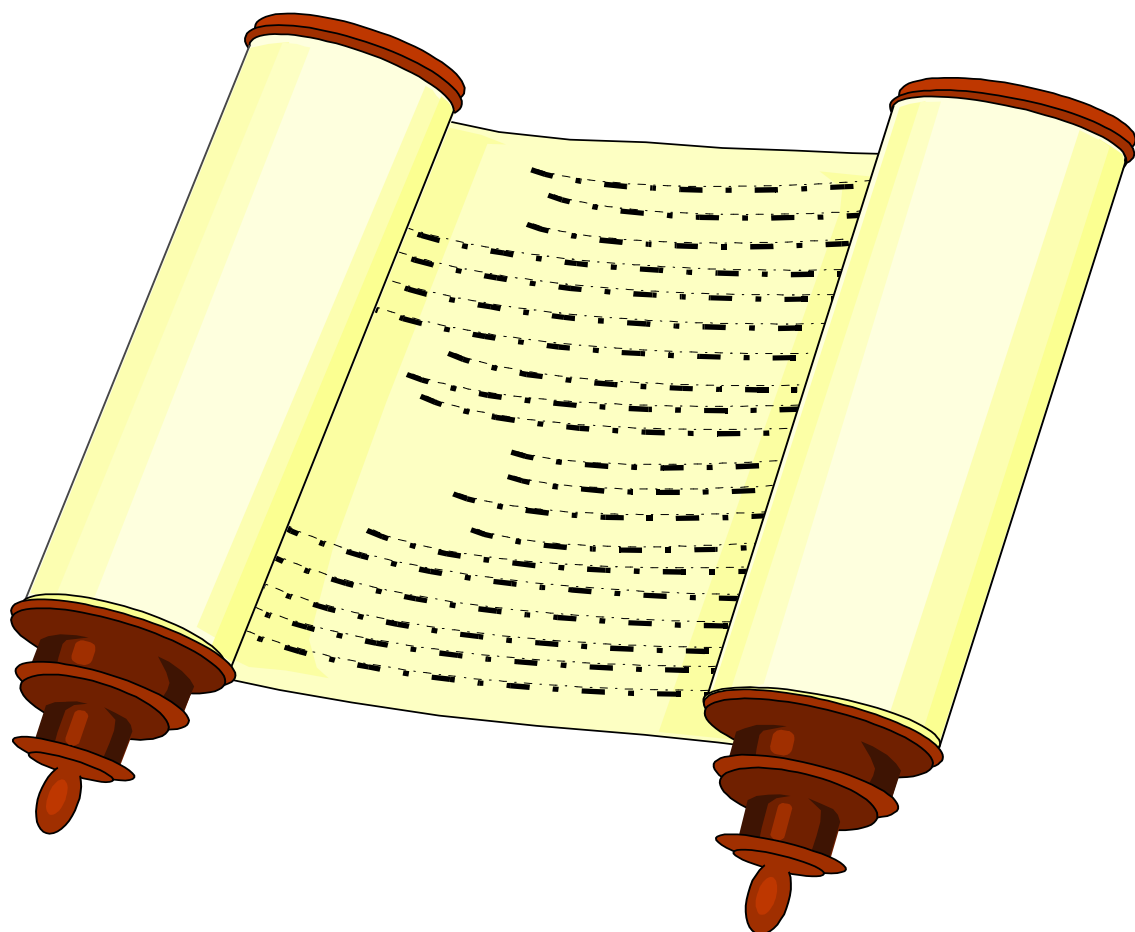

”בני ציון”

פרד”ס התורה

פשוט וברור

"בְּנֵי צִיּוֹן"

לְחֹדֶשׁ אָדָר (על פי "אורח של תורה" להרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

שְׁנֵינוּ בְּגִמְרָא (תענית כט'): "אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרִיה דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת מְשֻׁמִּיה דְּרַב: כְּשֵׁם שְׁמִשְׁנַכְנַס אָב מִמְעֵטִין בְּשִׁמְחָה, כֶּךָ מְשֻׁנְכַנְס אָדָר מֵרַבִּין בְּשִׁמְחָה".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֲנִיָּן זֶה. שְׁכֵן, מִה הַקָּשֶׁר שֶׁל מִיעוּט הַשְּׁמִחָה בְּחֹדֶשׁ אָב, לְרִיבּוּי הַשְּׁמִחָה בְּחֹדֶשׁ אָדָר? אֹמֵר עַל-כֶּךָ הִרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: וְרֵאִיתִי בִּ"לְקוּט הַגְּרִשׁוּנִי" עַל שְׁלַחן עֲרוּךְ (או"ח סימן תרפו'), שְׁכַתָּב שָׁם, שְׁיִוְתֵר קָשָׁה לְאָדָם לְשַׁמַּח אֶת עֲצָמוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּלִתִּי לֵה' לְבָדוֹ, מֵאֲשֶׁר לְסִגְף וּלְצַעַר אֶת עֲצָמוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם. שְׁכֵן, בְּכָל שְׁמִחָה הָרִי יֵשׁ לוֹ לְאָדָם גַּם הַנְּאָה עֲצָמִית מִכֶּךָ, וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַנְּאָה זֹאת, אִם בְּרָצוֹנוֹ לְשַׁמּוּחַ לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּלִתִּי לֵה' לְבָדוֹ. מִה שָׂאִין כֵּן כְּאֲשֶׁר הָאָדָם מְצַטְעֵר עַל הַחֲרָבָן, שְׂאֵז בְּוֹדָאֵי אֵינן לוֹ הַנְּאָה מְצַעַר זֶה. וְלָכֵן אָמְרוּ חו"ל: "כְּשֵׁם שְׁמִשְׁנַכְנַס אָב מִמְעֵטִין בְּשִׁמְחָה". דְּהֵינּוּ כְּמוֹ שֶׁבְּחֹדֶשׁ אָב מִמְעֵטִים בְּשִׁמְחָה וּמְצַטְעָרִים עַל הַחֲרָבָן בְּלִתִּי לֵה' לְבָדוֹ (שְׁהָרִי כְּאִמּוֹר אֵינן כְּאֵן לְאָדָם שׁוֹם הַנְּאָה מֵהַצַּעַר הַזֶּה). כֶּךָ צָרִיךְ לְהִרְבּוֹת בְּשִׁמְחָה בְּחֹדֶשׁ אָדָר לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּלִתִּי לֵה' לְבָדוֹ, מִבְּלִי שׁוֹם הַנְּאָה עֲצָמִית כְּלָל מִשְׁמִחָה זֹו.

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין גַּם מִה שְׂאִמְרוּ חו"ל "מְשֻׁנְכַנְס אָדָר מֵרַבִּין בְּשִׁמְחָה". וְהֵלֵא עֵיקָר הַיָּסוּד הִיָּה בְּ-יָד' וּבְ-טו' בְּאָדָר, וְלָמָּה מִתְחִילִים בְּשִׁמְחָה מִתְחִילַת הַחֹדֶשׁ?

אֵלָּא, עוֹנָה ה"מֵאֹר עֵינַיִם", שְׁשֵׁם חֹדֶשׁ אָדָר מְרַמֵּז עַל תּוֹכְנוֹ (כְּמוֹ שֶׁחֹדֶשׁ נִיסָן מְרַמֵּז עַל הַנְּסִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְאַבּוֹתֵינוּ בְּחֹדֶשׁ זֶה), כֶּךָ גַּם חֹדֶשׁ אָדָר.

וְלָמָּה נִקְרָא הוּא אָדָר? מִפְּנֵי שֶׁבְּחֹדֶשׁ זֶה א' דָּר - אֵלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקַּב"ה, דָּר (=גָּר) אֶתְנוּ פִּה, בְּתַחְתּוֹנִים, בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם כֶּךָ, אֵינן שְׁמִחָה גְּדוֹלָה מְזוּ. לָכֵן, מְשֻׁנְכַנְס אָדָר - כְּשֶׁאֵלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם דָּר וּמְשֻׁרָה שְׁכִינָתוֹ אֶתְנוּ פִּה בְּתַחְתּוֹנִים - אֵז בְּוֹדָאֵי הַשְּׁמִחָה גְּדוֹלָה, וְיֵשׁ לְהִרְבּוֹת בָּהּ מִיַּד כְּשִׁנְכַנְס חֹדֶשׁ אָדָר.

וְיֵשׁ לְהִרְחִיב עֲנִיָּן זֶה עַל-פִּי יְסוּד גְּדוֹל שְׁגָלָה לָנוּ הַבְּעַש"ט הַקָּדוֹשׁ זִיע"א, מֵהַפְּסוּק בְּשִׁירַת הַיָּם (שְׁמוֹת טו', ט'): "אָמַר אֱוִיב אֲרִדָּף אֲשִׁיג אֲחַלֵּק...". שְׁהִנֵּה, רֵאשִׁי הַתִּיבּוֹת הַיּוֹצֵאִים מִהַפְּסוּק הֵם חֲמֵשׁ אֱלִפִּי"ם (=5 פְּעָמִים הָאוֹת א'). וְזֹאת, כְּדִי לְהוֹרוֹת לָנוּ, שְׂאֵפִילוֹ בְּהִסְתֵּר הַכִּי גְּדוֹל צָרִיכִים לְהֶאֱמִין בְּאִמּוּנָה שְׁלִימָה, שְׁהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ - אֵלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם (הַנְּרַמֵּז בְּאוֹת א') - נִמְצָא שָׁם.

עֲנִיָּן זֶה נִלְמַד מִיְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּאֲשֶׁר רָדְפוּ פְּרַעָה וְחִילוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלִכְאוּרָה הִיָּה שֵׁם הַסֵּתֵר גְּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'". אֲבָל בְּאִמְתָּה, גַּם בְּרִדְפָה הַזֹּאת הַסֵּתֵר אֵלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְכִידּוּעַ, בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבַר, הוֹשִׁיעַ ה' אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַטְּבִיעַ אֶת הַמִּצְרַיִם. וְלָכֵן בְּשִׁירַת הַיָּם הַזֹּכִירוּ זֹאת יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹמְרָם: "אָמַר אֱוִיב אֲרִדָּף אֲשִׁיג אֲחַלֵּק...". - רֵאשִׁי הַתִּיבּוֹת שֶׁל חֲמֵשׁ אֱלִפִּי"ם - כְּדִי לְהוֹרוֹת שְׂאֵלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם נִמְצָא גַּם בְּהִסְתֵּר הַגְּדוֹל בְּיִתֵּר.

(ה"תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף" אֹמֵר, שְׁהַקַּב"ה בְּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּ-כַב' אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, בְּצוּרָה כְּזֹאת שְׁכָל הַבְּרִיאָה מוֹרְכַבַּת מִצִּירּוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת (שֶׁל עֲשֵׂרֵת הַמֵּאמְרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם). וְהִנֵּה, הָאוֹת א', שְׁהִיא הָאוֹת הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁל אוֹתִיּוֹת ה-א"ב, מְרַמֵּזת עַל הַגִּילּוּי הַגְּדוֹל בְּיִתֵּר שִׁישׁ לְבְרִיאָה. שְׁכֵן, הָאוֹת א' מְרַמֵּזת עַל אֵלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם - הַקַּב"ה - שְׁמִתְגַּלֶּה בְּגִילּוּי רַב, לְלֹא כִּיסוּי.

לְעוֹמַת זֹאת, הָאוֹת ב' בָּאָה לְרַמּוֹז לָנוּ שְׁהַקַּב"ה, אֵלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִסְתַּתֵּר בְּשֵׁנֵי לְבוּשִׁים/כִּיסוּיִים, וְשֵׁם כְּבָר יֵשׁ הַסֵּתֵר פְּנִיָּם שֶׁל הַקַּב"ה, וְכֶךָ גַּם לְגַבֵּי הָאוֹת ג', שְׁמִרְמֵזת עַל שְׁלֹשָׁה כִּיסוּיִים, וְשֵׁם הַסֵּתֵר הַפְּנִיָּם שֶׁל הַקַּב"ה גְּדוֹל יוֹתֵר, וְכֵן הִלָּא, כְּאֲשֶׁר לְאוֹת ת'(=400) יֵשׁ אַרְבַּע מֵאוֹת כִּיסוּיִים, וְהִיא מְרַמֵּזת עַל הַסֵּתֵר הַגְּדוֹל בְּיִתֵּר, שֶׁל אֵלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם - הַקַּב"ה). אוֹלָם, צָרִיךְ לְדַעַת אֹמֵר הַבְּעַש"ט, אִם הָאָדָם יֶאֱמִין בְּאִמּוּנָה שְׁלִימָה שְׂאֵפִילוֹ בְּהִסְתֵּר הַכִּי גְּדוֹל (שְׁעָלֵיו מְרַמֵּזת הָאוֹת ת'(=400)), בְּצָרָה הַכִּי גְּדוֹלָה שִׁישׁ לוֹ שְׁגַם שֵׁם נִמְצָא אֵלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם - ה'

יתברך, הנה על-ידי כף, על-ידי אותה האמונה יזכה האדם להמתיק מעליו את **הדין**, ולהפוך את הצרה לישועה. וכפי שמובא ב"לקט אמרי פנינים": "שמעתי ממורי (=הבעש"ט), שאם אדם ידע בידיעה ו(ב)אמונה שלימה, שבכל ההסתרות... הקב"ה מסתתר שם, ו(ו)אין זו הסתרה כלל... מיד יתפרדו כל פועלי און, ו**הרע** נופל למטה, ונתגלה **האור**... (ו)כל זמן שהאדם (יהיה) דבוק באמונה שלימה בבוראו – לא יארע לו שום רע, אלא (יקבל מה' יתברך) **אהבה וחיבה**".

וראוי להביא מה שהבאנו בפרשת "ויצא", על הכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", ופרש המקובל האלקי, בעל ה"מגלה עמוקות": "**ויצא**" – ראשי תיבות "**ו**ירא **י**עקב **צ**ורת **א**לף". ונתגועו כל המפרשים לבאר את עמק כוננתו של ה"מגלה עמוקות": וכי איזה אות **א** ראה יעקב אבינו? ומה הקשר בין זה לבין יציאתו מבאר שבע ללכת חרנה?

אך לפי דברי הבעש"ט יש לומר, שהיות ויעקב היה צריך לגלות מבאר שבע, אשר שם ישב באהלה של תורה, והיה צריך ללכת חרנה אל לבן הרשע וחבר מרעיו, אשר מחמת רשעותם וטומאתם היה שם הסתר גדול מאד. לכן, כדי שלא יפול ברשתם, ציר יעקב במחשבתו את האות **א**, בבחינת "שויתי ה' לנגדי תמיד", כדי לזכור תמיד שאלופו של עולם מסתתר ונמצא גם בהסתר הכי גדול, וממילא לא יפול ברשת היאוש. "ואתה תצוה את בני ישראל" (כו' כ')

פרשת "תצוה" היא הפרשה היחידה בתורה, שלא מוזכר בה שמו של משה רבנו. שכן, מעת שנולד בפרשת "שמות", ועד סוף ספר דברים בפרשת "וזאת הברכה", מוזכר משה רבנו בכל פרשה ופרשה, מלבד פרשת "תצוה". לדברי רבנו יעקב בן אשר, "בעל הטורים", אי-הזכרת שמו של משה באה כתגובת ה' על דבריו של משה, אחרי חטא העגל, כשאמר לה' יתברך (שמות לב, לב) – "אם תשא חטאתם (של ישראל – הרי טוב). ואם אין (ואם לא, אז) – מחני נא מספרך אשר כתבת". ועל-פני נמחק שמו של משה מפרשת "תצוה" – כיון שקללת חכם, אפילו על תנאי, אינה שבה ריקם.

ותמהו המפרשים: איך יעלה על הדעת לומר שמשה רבנו נענש על שמסר נפשו, כדי להציל את כלל ישראל מכליה אחרי חטא העגל, באומרו: "מחני נא מספרך אשר כתבת"? והרי הזוהר הקדוש דוקא שבח את משה רבנו, לעומת נח – שהרי בגלל שנח לא התפלל על בני דורו נקרא המבול על שמו של נח, כמו שכתוב (ישעיה נד, ט): "כי מי נח זאת לי" – אבל משה רבנו לא עשה כמו נח, אלא התפלל על בני דורו, ומסר את נפשו עליהם. בענין זה אומר האריז"ל, שנח התגלגל במשה רבנו כדי לתקן את אשר לא התפלל על בני דורו. ולכן בחטא העגל מסר את נפשו להצלתם של ישראל, ואמר: "מחני נא", שכן "**מחני**" הם אותיות "**מי** נח", כדי לתקן את מה שנקרא המבול על שמו, מחמת שלא התפלל על בני דורו.

ואם כן, מדוע נענש משה רבנו, בכך שלא נזכר שמו בכל פרשת "תצוה"?

אך פשוט וברור, שאין כאן ענש כלל, אלא סימן, כדי להראות לעם ישראל שתפילתו של משה רבנו לא שבה ריקם, וקים הקב"ה (כאילו) את בקשתו של משה, ולא נזכר שמו בפרשת "תצוה". ואין בזה ענש, אלא, אדרבא – בפרשה זו מוזכר לנו הקב"ה את גדל קדושתו של משה רבנו, רעה מהימנא (=הרועה הנאמן), שמסר את נפשו לטובת כלל ישראל להתפלל עליהם: "ואם אין – מחני נא מספרך אשר כתבת". וכדי שלא יתבטלו דבריו לגמרי, לא הזכיר הקב"ה את שמו של משה רבנו בפרשה זו. "לשקר, כידוע, אין רגלים"

הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל היה גאון אדיר ופקח עצום. יהדות פולין התגאתה בו, והטילה עליו את התפקיד הנכבד – להיות ציר ב"סיים" (=פרלמנט) הפולני. שם שמר בגאון ובעז על ערכי היהדות המקוריים, ולחם עליהם עם גויים ועם משכילים כאחד.

והנה באחד הימים נערכה אסיפה חשובה, שבה השתתפו הצירים, וביניהם גם רבי מאיר שפירא. אל מקום הפינוס הזה נקלע בטעות רוכל יהודי פשוט ודל. בראותו קבוצה גדולה של אנשים מכובדים, חשב שיוכל לעשות רווחים נאים. וכך, החל לשטוח את מרכולתו על השלחן, ולהציעה למכירה. הבחין ר' מאיר בזוג גרבים חדשים בידי, ופנה אליו בחיוף: "רבי יהודי, טעית קצת בכתובת... כאן אנו עוסקים בפוליטיקה, שכל כלה שקר. והרי השקר, כידוע, אין לו רגלים, אז לשם מה לנו גרבים...?". **שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!**

בְּנֵי צִיּוֹן

לְחַדֵּשׁ אֶדָר (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

שְׁנֵינוּ בְּגִמְרָא (מגילה יג'): "תָּנָא: כִּיּוֹן שְׁנַפְל פּוּר בְּחַדְשׁ אֶדָר, שְׁמַח (הַמָּן) שְׁמַחָה גְדוֹלָה. אָמַר: נָפַל לִי פּוּר בִּירַח (=בְּחַדְשׁ) שְׁמַת בּוּ מֹשֶׁה. וְהוּא (=הַמָּן) לֹא יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר מֵת (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ), וּבְשַׁבְּעָה בְּאֶדָר נוֹלַד (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ)".

וְדַקְדַּק הִגִּה"ק רַבִּי יוֹנָתָן אֵיבְשִׁיץ, בְּסִפְרוֹ "יַעֲרוֹת דְּבֶשׁ", וְשָׂאֵל (ח"א סוף דרוש ג'): מִדּוּעַ הִקְדִּימוּ חו"ל אֶת יוֹם הַמִּיתָה לְיוֹם הַלֵּידָה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וְהוּא לֹא יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר מֵת (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ), וּבְשַׁבְּעָה בְּאֶדָר נוֹלַד (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ)". שְׁהָרִי, לְכַאוּרָה הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כְּתוֹב: "וְהוּא לֹא יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר נוֹלַד (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ), וּבְשַׁבְּעָה בְּאֶדָר מֵת (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ)". שְׁהָרִי, מִקְדָּם נוֹלַד, וְאַחֲרֵי-כֵן נִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם (וְהַמְדַּרְשׁ אֹמֵר בְּדִיוֹק לְהִיפָּד). וְתַרְץ עֲנִין זֶה ה"יַעֲרוֹת דְּבֶשׁ", עַל-פִּי מַה שְׁמַצִּינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּגִמְרָא, שְׁהָאִמּוֹרָאִים נִהְגּוּ לֹאמַר זֶה לְזֶה בְּשֵׁם מֹשֶׁה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שבת קא', סוכה לט', ביצה לח'): "מֹשֶׁה, שְׁפִיר קָאִמְרַת" (=מֹשֶׁה, טוֹבִים דְּבָרִיךְ).

וּפְרַשׁ הָאֲרִיזוֹ"ל, שְׁבַכְל תְּלַמִּיד חָכָם, וּבְפִרְט בְּאִמּוֹרָאִים, יֵשׁ נִיצוּץ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, כְּמִבּוֹאֵר בְּתִיקוּנֵי הַזֹּהַר (תיקון סט', קעב'), שְׁנִשְׁמַתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִתְּפַשְׁטַת בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, בְּכָל צְדִיק וּבְכָל תְּלַמִּיד חָכָם שְׁעוֹסֵק בְּתוֹרַת הַקְּדוּשָׁה. וְכַלְשׁוֹן הַזֹּהַר הַקְּדוּשׁ: "מִמְּכוֹן שְׁבַתוֹ הַשְּׂגִיחַ" (רַאשֵׁי תִיבוֹת מֹשֶׁה), 'אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁכַכָּה לוֹ' – ("שְׁכַכָּה") בְּגִמְטְרִיָּה מֹשֶׁה... וְאַתְּפִשְׁטוּתִיָּה (דְּמֹשֶׁה) הוּא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, בְּכָל צְדִיק וְחָכָם דְּמִתְעַסֵּק בְּאוּרִיתָא... (=הַתְּפִשְׁטוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הִיא בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, בְּכָל צְדִיק וְחָכָם שְׁמַתְעַסֵּק בְּתוֹרָה). וּמַעֲתָה מְדוּיָק הֵיטֵב לְשׁוֹן הַגִּמְרָא: "וְהוּא לֹא יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר מֵת (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ), וּבְשַׁבְּעָה בְּאֶדָר נוֹלַד (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ)". שְׁכַן, בְּאִמְתָּ אַחֲרֵי שְׁמֹשֶׁה מֵת, נוֹלַד הוּא שׁוֹב בְּכָל צְדִיק וּבְכָל תְּלַמִּיד חָכָם.

וּמוֹסִיף "יַעֲרוֹת דְּבֶשׁ" וְאוֹמֵר, שְׂאָם נִתְבּוֹנָן, נִרְאָה שְׂאָכָן טְעוֹת זֶה שֶׁל הַמָּן הַרְשָׁע, שְׁעַלְתָּה לוֹ בְּחַיָּיו, הִיתָה בְּזָכוֹת מְרַדְּכֵי הַיְהוּדִי, שְׁהָיָה בְּבַחֲנֵינָת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּמִבּוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (אסתר רבה ו', ב'): "אִישׁ יְהוּדִי הִיָּה בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה' – אִישׁ, מְלַמֵּד שְׁהָיָה מְרַדְּכֵי שְׁקוּל בְּדוֹרוֹ כְּמֹשֶׁה בְּדוֹרוֹ, דְּכְתִיב בֵּיהּ 'וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנּוּ מְאֹד'. מַה מֹּשֶׁה עָמַד בְּפִרְץ, דְּכְתִיב (תהלים קו'): 'וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לְוַלֵּי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד בְּפִרְץ', אִף מְרַדְּכֵי כֵּן, דְּכְתִיב: 'דַּרְשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדַבֵּר שְׁלוֹם לְכָל זֶרְעוֹ'. מַה מֹּשֶׁה לָּמַד תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, דְּכְתִיב (דברים ד'): 'רֹאֵה לְמַדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים', אִף מְרַדְּכֵי כֵּן, דְּכְתִיב: 'דְּבַרִּי שְׁלוֹם וְאַמֶּת'".

וּמוֹסִיף רַבִּי יוֹנָתָן אֵיבְשִׁיץ עַל-כֵּן דְּבַר פְּלָא, וְאוֹמֵר: "וְהַמְקוּבָלִים אָמְרוּ, (ש)מְרַדְּכֵי גְלָגוּל וְנִיצוּץ מֹשֶׁה, וְהַמָּן (הוּא גְלָגוּל שֶׁל) (ה)אִישׁ מְצָרִי שְׁנִהְרַג מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן בִּקֵּשׁ לְנַקּוּם נִקְמָתוֹ. וְאַסְתֵּר (הִיתָה) נִיצוּץ בְּתִיָּה בַת פְּרָעָה. וְלָכֵן לְקַחְתָּ מְרַדְּכֵי (אֶת אִסְתֵּר) לוֹ לְאַשָׁה". (וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף גַּם מִה שְׁכַתְּבַת הִגִּה"ק הַחִיד"א עַל-כֵּן, שֶׁ"אִישׁ יְהוּדִי" הוּא בְּגִמְטְרִיָּה "מֹשֶׁה" עִם הַכּוֹלָל).

אִם כֵּן יָפָה אָמְרוּ חו"ל: "וְהוּא (=הַמָּן) לֹא יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר מֵת (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ), וּבְשַׁבְּעָה בְּאֶדָר נוֹלַד (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ)". שְׁכַן, זֹאת הִיתָה טְעוּתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַמָּן הַרְשָׁע, שְׂאָמְנָם יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר מֵת מֹשֶׁה, אִךְ לֹא יָדַע שְׁעוֹד בְּאוֹתוֹ יוֹם נוֹלַד הוּא שׁוֹב, בְּהַתְּלַבְּשׁוֹתוֹ בְּחֻכְמֵי הַתּוֹרָה שְׁבַכְל דּוֹר וְדוֹר. וְכַעֲתָ הוּא מִתְּלַבֵּשׁ בְּמְרַדְּכֵי הַיְהוּדִי נִיצוּץ מֹשֶׁה, הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, וְעַל-יָדוֹ בָּאָה עָלָיו מַפְלָה גְדוֹלָה, וְנִסַּ וְהִצְלָה גְדוֹלָה לְכָל הַיְהוּדִים.

"מִשְׁנַכְנֵס אֶדָר מְרַבִּין בְּשַׁמְחָה"

עַל דְּבַרִּי חו"ל "מִשְׁנַכְנֵס אֶדָר מְרַבִּין בְּשַׁמְחָה", שׁוֹאֵל ה"מְאוּר עֵינַיִם": הֲלֹא עֵיקַר הַנֶּס הָיָה בְּ-יָד' וּבְ-טו' בְּאֶדָר, וְלָמָּה מִתְחִילִים בְּשַׁמְחָה מִתְחִילַת הַחֲדָשׁ?

אֲלֹא, עוֹנָה ה"מְאוּר עֵינַיִם", שְׁשֵׁם חֲדָשׁ אֶדָר מְרַמֵּז עַל תּוֹכְנוֹ (כְּמוֹ שְׁחֲדָשׁ נִסָּן מְרַמֵּז עַל הַנְּסִים שְׁנַעֲשׂוּ לְאַבוֹתֵינוּ בְּחֲדָשׁ זֶה), וְכֵן גַּם חֲדָשׁ אֶדָר. וְלָמָּה נִקְרָא הוּא אֶדָר? מִפְּנֵי שְׁבַחְדָּשׁ זֶה א' דָּר – אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקַּב"ה,

דר(=גר) אתנו פה, בתחתונים, בעולם הזה. ואם כך, אין שמחה גדולה מזו. לכן, משנכנס אדר – כשאלופו של עולם דר ומשרה שכינתו אתנו פה בתחתונים – אז בודאי השמחה גדולה, ויש להרבות בה מיד כשנכנס חדש אדר.

ויש להוסיף על מעלת חדש אדר מה שמצינו בגמרא (ביצה טו): "אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר ברבי שמעון: הרוצה שיתקיימו נכסיו, יטע בהם אדר, שנאמר (תהלים צג): 'אדיר במרום ה'".
וצריכים אנו להבין, מהי פונת רבותינו באומרים "יטע בהם אדר"? וכן, מה הקשר בין חדש אדר לבין הפסוק: "אדיר במרום ה'?"

אומר על-כך הרה"ק פינחס פרידמן: הנה, כתוב ב"ערוגת הבשם" (פרשת משפטים): **אדר** הוא אותיות "**אלף דלת ריש**". וכונת הפתוב היא, ש"אלף" הוא לשון **אילוף ולימוד**, ו"דלת ריש" הם לשון **דל ורש**. ולכן, צריך כל אדם ללמוד ולהחזיק עצמו שהוא בבחינת "**דלת ריש**" – "**דל ורש**" (כמו שאנו אומרים בסליחות: "**כדלים וכרשים** דפקנו דלתיך"). ואם ידע זאת האדם נאמנה, שהוא בבחינת **דל ורש**, שאינו ראוי לכלום, ורק הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו משפיע לו מטובו, בבחינת מתנת חנם, אז בודאי שיזכה שיתקיימו נכסיו. וזהו מה שאמרו חז"ל, במתק לשונם: "הרוצה שיתקיימו נכסיו, יטע בהם אדר".

ומוסיף ה"מאור עינים" (ביצה טו): "הרוצה שיתקיימו **נכסיו**, יטע(=יכניס) בהן אדר...". שכונת חז"ל, היא ל**נכסיו הרוחניים** של האדם. שכן, עיקר קיום נכסיו הרוחניים של איש ישראל, הוא על-ידי זה שהוא מיחד שם שמים בכל תנועה ותנועה שלו, וזוכר תמיד את ה' יתברך בכל דרכיו ובכל מעשיו. אבל אם הוא, חס ושלום, שוכח את ה' יתברך, אזי יכול יצר הרע להתגבר עליו בקלות, כמו שאמרו חז"ל: "אין אדם חוטא, אלא אם כן נכנס בו רוח שטות".

נמצא אפוא שעיקר הסגולה של האדם לשמור על נכסיו הרוחניים, ולא ליפול ממדרגתו, הוא על-ידי שיטע בהן **אדר**, דהינו שידאג ש"אלופו של עולם" – הקב"ה – יהיה תמיד "דר" אצלו בעולם הזה בכל דרכיו ומעשיו. **ונשמע קולו בבאו אל הקדש לפני ה'!**

פעם הגיע יהודי עשיר אל ה"חפץ חיים". והרב, שחפץ היה להתרימו עבור ישיבתו, לקח אותו לסיוור בבית המדרש, בתקוה שהאורח יתרשם שם לטובה. היתה זו הפעם הראשונה שנכנס העשיר לישיבה, והתלמידים היו באותה שעה ב"ריתחא דאורייתא", דהינו, בהתלהבות איש של לימוד התורה. התפלא העשיר, ושאל: "מדוע התלמידים צועקים אחד על השני? מדוע לובשים הם כלם בגדים שחורים? ומדוע הם מרעישים? האם לדבר כזה אתה רוצה שאתרום?! מוכן אני לתרום עבור פעילויות ספורט או תרבות נורמליים... אבל בשביל זה?!"
השיב לו ה"חפץ חיים" במשל: מעשה בעשיר אחד, שהחליט לרכוש ספינה מפוארת, בה יוכל לטיל בכל העולם. בבואו לרכוש את הספינה בקש תחילה לסיר בה על מנת להתרשם ממנה. ובאמת, התפעל העשיר מאד מפל החדרים והפאר שראה בה, היתה זו ספינה בעלת ארבע קומות, וכל אחת מהן היתה יפה יותר מקודמתה. לאחר שראה העשיר את שלשת הקומות, בקש לרדת לקומה התחתונה ביותר. אולם, בעל האונייה אמר לו, שאין טעם לרדת לשם, כיון שהקומה התחתונה מכילה את כל המנועים, ואין מה לראות בה. אולם העשיר התעקש על-כך. כשירדו לקומה התחתונה חשכו עיניו של העשיר. "מה קורה כאן?" – שאל בזעם – "מדוע יש כאן רעש נוראי וכל העובדים כאן שחורים מגריז ומלכלוך?!"

בעל הספינה הסביר לו שקומה זו היא עיקר הספינה, ומכיון שהמנועים פועלים יש רעש גדול, ולכן העובדים נראים כך. אולם העשיר התעקש שיש להיפטר מקומה זו, כיון שהיא נראית לו מיותרת לחלוטין! בעל הספינה, שחפץ היה למכור אותה, עשה כדבריו, למרות שהדבר היה תמוה בעיניו. כך נותר העשיר בספינתו בלב ים, מבלי שיכול היה לנוע...

כשסים ה"חפץ חיים" את סיפורו, אמר לאותו יהודי שרצה להתרימו לישיבה: "עשיר זה רק התבונן בדברים החיצוניים שמשכו את עיניו. אך אנו שנינו יודעים, שאותה קומה תחתונה של המנועים היא עיקר הספינה, שהרי היא מניעה את כל הספינה. ואף אתה, המתפלא על הרעש ששמעת בבית המדרש ועל לבושם השחור של התלמידים – דע לה, שהאנשים הללו הם "המנוע" של העולם. ובזכות האנשים "השחורים" הללו שלומדים תורה, העולם קיים! ואם חלילה לא היו בעולם תלמידים, שעוסקים בתורה יומם וליל, לא היה קיום לעולם...".

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

לְחֹדֶשׁ אָדָר

הרה"ק רבי אלימלך מדינוב כותב בספרו "בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר" (על-פי ה"מגלה עמוקות", אופן מד), שהמלאך של חֹדֶשׁ אָדָר, שמו אברכי"אל, ויש תחתי כה' (25=) מלאכים, וכלם שמותיהם מורים לטובה. ומוסיף ה"בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר" ואומר, שהמלאך אברכי"אל הוא בגמטריה "סדר", כדי לומר לנו שבחֹדֶשׁ אָדָר היו לישראל נסים נסתרים, שהיו מלופשים בטבע, שהיא הנהגה המסודרת מששת ימי בראשית.

והנה, אומר ה"בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר", יש לנו מדרש פליאה, שבו מבואר שאסתר בקשה לדעת, מפני מה נתחייבו ישראל כליה? והשיבו לה מן השמים: מפני שנעשו ישראל "מֶךָ וְרֵשׁ". וכששמעה אסתר כך, מיד פתחה ואמרה: "אלי אלי למה עזבתני" (תהילים כב, ב).

וצריכים אנו ביאור על-כך. שכן, מה הפונה שנעשו ישראל "מֶךָ וְרֵשׁ"? ומדוע כששמעה זאת אסתר, מיד פתחה ואמרה "אלי אלי למה עזבתני"?

ובאר ה"בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר", בשם מוה"ר הקדוש רבי שמשון מאוסטרופלי זצ"ל הי"ד, שלכל מלאך ומלאך בשמים יש אותיות בשמו, שהן קדש, והן חיותו מחי החיים – הוא הקב"ה. אולם, כאשר מסתלקות אותיות אלו משמו של המלאך נשאר המלאך בלי כח, תנועה וחיות.

והנה, כידוע, מיכאל הוא אפוטרופוס של ישראל, והוא הממליץ טוב בעדינו בכל זמן ועידן, על-ידי כח אותיות השם "אלי", שנמצאות בו (מיכאל).

וצריך לדעת, שאם חלילה אין ישראל הולכים בדרך ה', הנה עונותיהם פוגעים באותיות החיות "אלי" של המלאך מיכאל, ונעשה ממנו "מֶךָ".

והנה, גם עם הקדש ישראל, שהם בעצמם דומים למלאכי השרת, וגם אצלם, כח חיותם הוא מהאותיות "אלי", המאירות בשם "ישראל". על-כך, כאשר אין ישראל עושים את רצונו של מקום, חלילה, הנה, החטאים והעונות פוגמים באותיות "אלי" שבשם "ישראל", ונשארות רק האותיות רש. וזהו שהשיבו לאסתר מן השמים: "מפני שנעשו ישראל מֶךָ וְרֵשׁ". דהינו, שנחסרו אותיות "אלי" מיכאל, ונשאר מֶךָ, וכן נחסרו אותיות "אלי" מישראל, ונשאר רש. ולכן, כששמעה אסתר כך, מיד פתחה ואמרה: "אלי אלי למה עזבתני" – פעמים "אלי" – כדי להחזיר את אלי ל"מֶךָ", כדי שיחזור השם מיכאל למקומו, וכן כדי להחזיר את "אלי" ל"רש", כדי שיחזור השם "ישראל" למקומו. לפי זה, אומר ה"בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר", תמצא שהשם של המלאך אברכי"אל הוא אותיות "אברך אלי" – לרמוז על ענין זה של אסתר המלכה, שהתפללה "אלי אלי למה עזבתני", כדי להמתיק את הדינים, ולעורר את החסדים על ישראל. (ב.צ.)

"ואתה תצוה את בני ישראל..." (כו' כ')

אומר ה"דברי שמואל": "תצוה" – ראשי תיבות "צעקת הדל תקשיב ותושיע" (מתוך תפילת "נשמת כל חי"). זאת, כדי לרמוז לנו שכל יהודי, באשר הוא, ויהיה הגרוע מכל, עד שאין בריה בעולם שהיא יותר שפלה ממנו, לעולם לא ימנע או יתירשל מלהתפלל אל ה' יתברך. כי הוא, יתברך שמו לעד ולעולמי עולמים, שומע תפילת כל פה, וגם צעקת הדל מקשיב ומושיע.

נס פורים – מעין (=כמו) הגאולה העתידה

אמרו חז"ל בגמרא (פסחים נ'): "אמר רבי אחא ב(שם) ר' חנינא: לא פעולם הזה העולם הבא. בעולם הזה (מברך האדם) על בשורות טובות, ואומר: ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר: ברוך דין אמת. (אבל) לעולם

הבא – כלו הטוב והמטיב". והנה, על דברי חז"ל אלו, מקשה הצ"ח ושואל: איך אומרים חז"ל "לעולם הבא – כלו הטוב והמטיב"? הלא ברור שלעתידי לבוא לא יהיה שום רע בעולם...

והביא בשם הגאון ר' אפרים מבראד זצ"ל, שבאמת אנתנו מאמינים שהקב"ה הוא מקור הטוב, ומאתו לא תצאנה הרעות, שכן "כל מה דעביד רחמנא – לטב עביד" (=כל מה שהקב"ה עושה – לטוב עושה). ומה שנדמה לעינינו שיש דברים רעים בעולם, הוא רק מפני שטחו עינינו מראות ומלהבין שהכל הוא לטובה.

אולם, לעתיד לבוא, כאשר יוציא אותנו הקב"ה מאפילה לאורה, יתגלה למפרע שכל הצרות והתלאות שעברו עלינו, הכל היה טוב וחסד גדול, ולא היה רע כלל. וזהו שאמרו חז"ל: "לעולם הבא – כלו הטוב והמטיב". כלומר, אפילו על הרעות, שברכנו עליהם "ברוך דין אמת", לעתיד לבוא נברך עליהם "הטוב והמטיב", מפיון שיתגלה לנו שהכל היה לטובה.

וזהו שכתוב על הגאולה העתידה: "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים" – בגאולה העתידה נהיה כאדם החולם חלום רע, וכשמתעורר הוא מחלומו, רואה שלא היו דברים מעולם, וכי הרע היה רק חלום.

והנה, כאשר נתבונן בנס פורים, נראה שהנס היה ממש מעין הגאולה העתידה: לא רק שכלל ישראל זכו לצאת מצרה לרוחה, ומאפילה לאור גדול, אלא הם זכו גם לגילוי גדול ולהשגה מעין הגאולה העתידה – לראות ולהבין שמעולם לא היה שום רע בעולם הנה, והכל הוא דמיון, והוא יתברך – "כלו הטוב והמטיב".

והמן וחכמיו, וורש אשתו, שהיו מבני עמלק, ששנאתם לישראל לא ידעה שובע, בעצם החזירו את ישראל בתשובה. ולאמיתו של דבר, הם היו כלי שרת בידי ההשגחה העליונה, כדי לקדש שם שמים. ולא בכדי נקרא המן – "צורר היהודים". שהרי אחת הסיבות שבגללן נתעורר קטרוג על עם ישראל, היא על היותם מפורדים, ובלי שום אחדות, כמו שאמר המן הרשע: "ישנו עם אחד מפזר ומפירד".

ולכן, כדי לתקן פגם זה אמרה אסתר למרדכי: "לך פנוס את כל היהודים" – כדי לאחד אותם – כאיש אחד, בלב אחד. ומי גרם לאחדות זו? – המן הרשע, על-ידי גזירתו. ולכן נקרא המן בכינוי "צורר היהודים", על שקשר וצרר בצרור אחד את כל היהודים, וגרם לאחדות בעם ישראל.

"ויקחו אליך שמן זית זך, כתית למאור להעלת נר תמיד" (כז' כ')

אמר על-כף האדמו"ר רבי משה ליב מסאסוב: "כתית - למאור" - לאחר שאדם מכתת (=משבר ומנתח) את יצרו הרע, הוא נעשה מסוגל "למאור" - לקלוט לתוכו את זיו אורה של השכינה. **פיוצא** בכך, אמר האדמו"ר רבי משה מקוברין: "כתית - למאור" - השתדל לכתת את כל התאוות והמידות הרעות שבקרבך, כדי שתזכה "למאור" - לקבל הארה והשראה מן השמים.

המגיד רבי דב בער ממזריץ' היה אומר: בפסוק שלפנינו מצוינה הנתיחה, בדרך הרמז, שיפה הכתיבה לאורה של תורה. ככל שהאדם מכתת רגליו ללכת למקום תורה, הוא מוסיף להזדכך ולהטהר מן הסיגים והפגמים שנדבקו בו, עד שזוכה "להעלת נר תמיד" - לקנות את אור התורה.

"ואתה תדבר אל כל חכמי לב..."

מסופר על הגאון רבי אייזל חריף זצ"ל, שהגיע פעם לישיבת וולווין, כדי לחפש חתן לבתו. והיות ולא היה בכוחו לבחון את כל בחורי הישיבה, שאל בבית המדרש קושיה עצומה, והכריז שהבחור אשר יצליח לתרצהו (=להסבירה) – יהיה חתן לבתו. מיד הפכה הישיבה כמרקחה, כאשר כל האברכים מאמצים את מוחותיהם, ועמלים ושוקדים יומם ולילה, כדי לפענח את הקושיה העצומה, שכן, מי אינו רוצה להיות חתנו של גאון הדור? תורים ארוכים השתרכו לפני דלת חדרו של ר' אייזל, כאשר בחורים מופלגים בתורה מסבירים לפניו בלהט את תירוציהם, אך איש לא הצליח למצוא את התירוץ הנכון לקושיה הגאון. וכך, לאחר ימים אחדים, יצא רבי אייזל בידיים ריקות, בחזרה לביתו. והנה, לאחר שעברה המרכבה בכרת דרך מן העיר, שמע לפתע העגלון קול קורא מאחוריו: "עצור! עצור!". אחד מבחורי הישיבה שרץ אחרי המרכבה, רבי יוסף שלופער שמו, התקרב אל המרכבה, כשהוא תשוש ויגע. "רבי" – קרא מתנשף ומתנשם – "את התירוץ לקושיה...". "האם מצאת תירוץ לקושיה?" – שאל אותו רבי אייזל. "לא רבי" – ענה לו האברך – "אך חייב אני לדעת מהו התירוץ לקושיה?" מיד אורו פניו של רבי אייזל חריף. "בך בחרתי" – קרא בשמחה – "תשוקתך העצומה לתורה, אשר הריצה אותך עד לכאן, כדי לחפש את התירוץ, מראה לי על אהבת התורה שלך, ולכן אותך בחרתי, ואתה תהיה חתני..."

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

חֹדֶשׁ אָדָר – סְגוּלָה לְהַפּוֹךְ דִּין לְרַחֲמִים

שְׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (תענית כט'): "אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרִיה דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת מִשְׁמִיָּה דְרַב, כְּשֵׁם שְׁמִשְׁנַכְנַס אָב מִמַּעֲטִין בְּשִׁמְחָה, כִּי שְׁמִשְׁנַכְנַס אָדָר מִרְבִּין בְּשִׁמְחָה. אָמַר רַב פִּפְא, הֲלָפֶךָ בַּר יִשְׂרָאֵל דְּאִית לֵיה דִּינָא בְּהַדֵּי נַכְרִי, לְשִׁתְּמִיט מִיְנִיָּה... וְלִמְצִי נִפְשָׁה בְּאָדָר דְּבִרְיָא מְזֻלְיָה" (=אָמַר רַב פִּפְא: לְפִיכָךָ, אִם יֵשׁ לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל מִשְׁפֵּט עִם נַכְרִי צָרִיךְ לְדַחֲתוֹ (=אֵת הַמִּשְׁפָּט) לְחֹדֶשׁ אָדָר, שְׁבוּ יֵשׁ מְזֻל לְיִשְׂרָאֵל).

וְנִרְאָה לְיִשָּׁב עֲנִין זֶה עַל-פִּי דְבַר פְּלָא שְׁגָלָה לָנוּ רַבְּנוּ הָאֲרִיז"ל, בְּסִפְרוֹ "עֵץ הַחַיִּים" (שַׁעַר פְּוּרִים ו'), שֶׁהֶמֶן הֲרָשַׁע בְּקֶשׁ לְהַמְשִׁיךְ דִּינִים עַל יִשְׂרָאֵל מִצִּירוּף שֶׁל שֵׁם הַקַּב"ה הַפּוֹךְ ("הוּהִי"), שֶׁהוּא צִירוּף שֶׁל דִּין.

כְּדֵי לְהַבִּין עֲנִין זֶה בֵּיתֵר שְׂאֵת, נִקְדָּים לְהַבִּיא מַה שְׁכָּבַר בְּאֲרָנוּ, שֵׁשׁ הַקַּב"ה "י-ה-ו-ה" מוֹרָה עַל מִידַת הַרְחָמִים, כְּנִרְמֹז בְּרֵאשִׁי הַתִּיבוֹת (תהילים צו', יא'): "יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ" – שָׁכַן, עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שְׂמִיחִים עַל הַמְּשַׁכֵּת הַרְחָמִים בְּעוֹלָם. אוֹלָם, כְּאֲשֶׁר צִירוּף שֵׁם ה' הוּא בְּמַהוּפָךְ, דְּהִינּוּ "הוּהִי", הַדְּבַר מוֹרָה עַל מִידַת הַדִּין (וּמְקוּר הַדְּבַר בְּתִיקוּנֵי הוֹרֵר, הַקְּדָמָה י').

וּמִגְלָה לָנוּ הָאֲרִיז"ל (שַׁעַר פְּוּרִים פו'), שֶׁהֶמֶן הֲרָשַׁע רָצָה לְהַמְשִׁיךְ עַל יִשְׂרָאֵל אֵת מִידַת הַדִּין, עַל-יְדֵי צִירוּף שֵׁם ה' בְּמַהוּפָךְ, וְלָכֵן אָמַר לְאוֹהֲבָיו וְלִבְנֵי בֵיתוֹ (אסתר ה', יג'): "וְכָל זֶה אֵינְנוּ שׁוֹהֵ לֵךְ" – סוֹפִי-תִיבוֹת "הוּהִי", שֶׁהוּא כְּאֲמוֹר צִירוּף שֵׁם ה', הַמּוֹרָה עַל מִידַת הַדִּין, וְזֹאת, כְּדֵי לְעוֹרֵר, חֵס וְחֶלְלִיָּה, דִּינִים עַל יִשְׂרָאֵל.

אוֹלָם, אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, בְּתַפִּילָתָהּ לַה' יִתְבַּרַךְ, הִפְכָּה אֵת צִירוּפּוֹ שֶׁל הֶמֶן הֲרָשַׁע, וְהַמְשִׁיכָה רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹמְרָה: "אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב" (סָתֵם "מֶלֶךְ" בְּמִגִּילָה רוֹמֵז עַל הַקַּב"ה – מְלָכּוֹ שֶׁל עוֹלָם). עַל-כֵּן "בּוֹא הַמֶּלֶךְ וְהֶמֶן הַיּוֹם" – רֵאשִׁי-תִיבוֹת "י-ה-ו-ה" – שֵׁם ה' בַּיִשָּׁר, הַמּוֹרָה עַל מִידַת הַרְחָמִים. וְזֹאת, כְּדֵי שִׁיתְּהַפֵּךְ הַצִּירוּף שֶׁל הֶמֶן מ-"הוּהִי" ל-"י-ה-ו-ה", כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים וְחֶסֶד גְּדוֹלִים עַל יִשְׂרָאֵל.

וְהַסְפִּים הַקַּב"ה עִם אֶסְתֵּר לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל מִשֵּׁם "י-ה-ו-ה" בַּיִשָּׁר, וְלְהַמְשִׁיךְ דִּינִים עַל הֶמֶן, וְעַל כָּל אוֹיְבֵי יִשְׂרָאֵל מִצִּירוּף שֵׁם ה' מְהוּפָךְ ("הוּהִי"), בְּבַחֲיַנַּת "נִגְף וְרַפּוּא" – נִגְף לְהֶמֶן, וְרַפּוּא לְיִשְׂרָאֵל.

עַל-פִּי זֶה יוֹמַתֵּק לְפָרֵשׁ אֵת הַפְּתוּב בְּמִגִּילָה (ט', א'): "בְּשָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ הוּא חֹדֶשׁ אָדָר... בַּיּוֹם אֲשֶׁר שָׁבְרוּ אוֹיְבֵי הַיְּהוּדִים לְשִׁלוֹט בָּהֶם וְנִהְפָּךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הַמָּה בְּשִׁנְאֵיהֶם". דְּהִינּוּ, בַּיּוֹם אֲשֶׁר קִיוּ אוֹיְבֵי יִשְׂרָאֵל לְשִׁלוֹט בָּהֶם, עַל-יְדֵי שֶׁהֶמֶן הִפְךָ אֵת צִירוּף שֵׁם הַקַּב"ה לְדִין, בְּאוֹמְרוֹ "וְכָל זֶה אֵינְנוּ שׁוֹהֵ לֵךְ" (סוֹפִי-תִיבוֹת "הוּהִי"), הִנֵּה, עַל-יְדֵי תַפִּילַת אֶסְתֵּר הַתְּקִים לְיִשְׂרָאֵל "וְנִהְפָּךְ הוּא" – נִהְפָּךְ צִירוּף הַדִּין (=הוּהִי) לְשֵׁם "י-ה-ו-ה" בַּיִשָּׁר, שֶׁהוּא מִידַת הַרְחָמִים, וְעַל-יְדֵי זֶה הַתְּקִים "אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הַמָּה בְּשִׁנְאֵיהֶם".

נִמְצָא לְפִי זֶה, כִּי בִימֵי הַפּוּרִים, בְּחֹדֶשׁ אָדָר, אֲשֶׁר נִתְקַים בָּהֶם "וְנִהְפָּךְ הוּא" – שְׂאֵן נִהְפָּךְ צִירוּף הַדִּין שֶׁל הֶמֶן לְטוֹבָה, כְּבִקְשַׁת אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה. הִנֵּה, כְּבָר בְּחֹדֶשׁ אָדָר שׁוֹלֵט הַצִּירוּף שֶׁל חֹדֶשׁ נִסָּן, שֶׁהוּא כְּאֲמוֹר שֵׁם ה' בַּיִשָּׁר (י-ה-ו-ה), הַמְשַׁפִּיעַ רַחֲמִים לְעוֹלָם. וּמִזֶּה נִשְׁפִּיל לְהַבִּין, כִּי מִצִּירוּף זֶה שֶׁל חֹדֶשׁ נִסָּן זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְכַף שְׁנַעֲשׂוּ לָהֶם נִסִּים גְּדוֹלִים בְּפּוּרִים, מְעִין הַנִּסִּים שְׁנַעֲשׂוּ לְיִשְׂרָאֵל בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, בְּחֹדֶשׁ נִסָּן. (אֵלָּא, שְׁבִיצִיאַת מִצְרַיִם בְּחֹדֶשׁ נִסָּן הָיוּ הַנִּסִּים מֵעַל הַטְּבַע, וְאֵילוּ בְּפּוּרִים הָיוּ הַנִּסִּים מְלוּבָּשִׁים בְּתוֹךְ הַטְּבַע)

כִּינֵן שְׁבָאנוּ לְיְדֵי כֶּף, יִנְעַם לָנוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ בְּחָרוּ חו"ל הַקְּדוּשִׁים לְבִטָּא אֵת שְׂמֵחַת חֹדֶשׁ אָדָר דּוֹקָא בְּכֶף שְׂאֵם יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל דִּין וּמִשְׁפֵּט עִם גּוֹי, יִמְצִיא עֲצָמוּ לְדוֹן עִמּוֹ בְּחֹדֶשׁ אָדָר. שָׁכַן, כְּאֵן רְמִזוּ לָנוּ חו"ל, בְּעַמְקַ דְּבִרְיָהֶם, כִּי כְּאֲשֶׁר רּוֹצֵה הַמְּקַטְרֵג בְּשָׁמַיִם לְעוֹרֵר, חֶלְלִיָּה, דִּינִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְתוֹבֵעַ אֵת אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְדִין וּלְמִשְׁפֵּט, הַעֲצָה הִיא שִׁמְצִיא הָאָדָם אֵת עֲצָמוּ לְדוֹן עִמּוֹ בְּחֹדֶשׁ אָדָר. שְׁהַרִי, בְּחֹדֶשׁ זֶה יֵשׁ סְגוּלָה מְיֻחָדַת שֶׁל "וְנִהְפָּךְ הוּא" – שְׂאֲפֶשֶׁר לְהַפּוֹךְ אֵת מִידַת הַדִּין לְרַחֲמִים. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, אֲבִינוּ שְׁבִשְׁמַיִם, שֶׁתַּעֲמוּד לָנוּ תַפִּילָתָהּ שֶׁל אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, וְנִזְכֶּה תְּמִיד לְ"וְנִהְפָּךְ הוּא" – לְהַפּוֹךְ אֵת מִידַת הַדִּין לְמִידַת הַרְחָמִים. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְהַס פְּרִדְמָן)

”ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חתם, קדש לה”

שנינו במסכת תענית (ב', ע"א): אמר רבי יוחנן, שלשה מפתחות בידו של הקדוש ברוך הוא, שלא נמסרו ביד שליח ואלו הן: של חיה (=יולדת), מפתח של גשמים, ומפתח של תחית המתים. של חיה (מהיכן אנו למדים, שהוא בידי ה'?), דכתיב (=שכתוב): וישמע אליה אלהים, ויפתח את רחמה' (בראשית ל', כב). של גשמים, דכתיב: 'יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך' (דברים כח', יב). ושל תחית המתים, דכתיב: וינדעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם" (יחזקאל לז', יג). מעיר על-כך הגאון מוילנא: בפרשת "תצוה" מצינו רמז למאמרו זה של רבי יוחנן. הנה, בכתוב המורה על עשית ציץ זהב לכהן הגדול נאמר: "ופתחת עליו פתוחי חתם קדש לה". "חתם", ראשי תיבות: חיה, תחית המתים, מטר - שמפתחותיהם, כאמור, לא נמסרו לבשר ודם, אלא מוחזקים בידי הקב"ה, בכבודו ובעצמו. הוא שנאמר בכתוב: "פתוחי חתם, קדש לה" - המפתחות של "חתם" - חיה, תחית המתים, מטר - מסורים רק בידי הקב"ה ("קדש לה"), בגלל חשיבותם היתרה לבני האדם. ולא יזח (=יזוז) החשן מעל האפוד" (כח', כח')

על הפתוב, "ולא יזח (=יזוז) החשן מעל האפוד", שואלים המפרשים, מדוע התורה הקפידה על החיבור בין החשן לאפוד, שאסור שינתק אחד מהשני?

ביאור נפלא על-כך אומר כ"ק מרן אדמו"ר ממשיקולץ שליט"א: הנה, אם נתבונן, נראה, ששמות י"ב שבטי ישראל היו כתובים פעמים. פעם אחת על אבני השם שהיו על כתפי האפוד, ופעם שניה על אבני החשן, שהיה כנגד הלב. ולכאורה, תמוה הדבר, מדוע נזכרו שמות בני ישראל גם על החשן, שהיה כנגד הלב, וגם על האפוד, שהיה על הכתפים?

ובאר האדמו"ר ממשיקולץ שליט"א ואמר, שענין זה בא ללמדנו יסוד חשוב לדורות. והוא, שלא די לדאוג ולחשוב על יהודי בפונת הלב בלבד (לומר "צר לי עליו", או לומר "הלואי והייתי יכול לעזור לו") - אלא צריך לקחת אותו גם על הכתפים. דהינו לתת לו פתח ועזרה ממשית בפועל. לכן, לא די היה לכתוב את שמות בני ישראל על החשן, שהוא כנגד הלב, אלא גם צריך לכתוב את שמות ישראל על האפוד, שהיה על הכתפים. וכל זאת, כדי להדגיש לנו שצריך לעזור ליהודי עזרה ממשית, ולהוציא את מחשבותינו מן הכח אל הפועל. ולכן כתוב "ולא יזח (=יזוז) החשן מעל האפוד" - ללמדנו, שהמחשבה בלבד והעזרה הממשית הולכים יחד משולבות, ואינן ניתנות לניתוק!

”ואתה תצוה את בני ישראל”

על הכתוב "ואתה תצוה", פרש "בעל הטורים": "תצוה", גמטריה "נשים צוה". וצריך להבין ענין זה. שכן, מה צוה משה את הנשים? ("בעל הטורים" מפרש שמה צוה את הנשים על הדלקת הנר) ויש לומר, ש"תצוה" הוא לשון "צוה" / "ביחד". דהינו, משה בקש לומר לנשים, שהאחדות והשלוש בבית חשובים מאד לפני ה' יתברך. שכן, הבית היהודי הוא בבחינת "מקדש מעט", ואם יזכו - שכינה תשרה בביתם, כפי שדרש רבי עקיבא בגמרא (סוטה י"ז): "איש ואשה שזכו - שכינה ביניהם".

אולם, לפי הסיפור המובא פאן, ענין זה של שלום / "צוה" בבית צריך לומר גם לגברים, ולא רק לנשים... לפתחו של מרן הגאון הרב יוסף שלום אלישיב זצ"ל הגיע לפני מספר שנים יהודי, ובפיו בקשה: ברצונו לגרש את אשתו. כאשר נשאל על-ידי הגאון על מה ולמה רוצה הוא להחרים את ביתו, השיב הלה שיש לו טענה גדולה על רעייתו. "ומה טענתך?" - שאל הרב. ענה לו אותו יהודי, בלי בושה: "רעייתי משתמשת במסרק, ולאחר מכן נשארות במסרק שערות רבות. והנה, למרות שהתירתי בה, ובקשתי כמה פעמים, שתוציא את השערות לאחר הסירוק, היא שוכחת לעשות כן!". כששמע הצדיק את טענותיו "הגדולות" של אותו איש כלפי רעייתו, הוציא משפט אחד מפיו, ואמר: "כנראה שיש לך חיים יותר מידי טובים". במלים אחרות בקש הרב לומר לאותו אדם: אם אתה מוצא פנאי להקפיד על שטויות כאלו, אות וברור הוא, שהנדך בשפע גדול, ולא חסר לך מאומה. הדבר יצא מפיו של הגאון, והנה, אך יצוא יצא האיש מפתח ביתו של הגאון, מעד ונפל על מפתן הכניסה, שבר את רגלו בצורה קשה, ומיד הובהל לבית החולים. בתחילה הגיעו רבים כדי לבקרו ולסעודו. אולם, היחידה שהתמידה לבקרו וסיעה בידו במשך כל זמן היותו בבית החולים, היתה אשתו. (כן, זו שתמיד שוכחת להוציא את השערות מן המסרק לאחר השימוש בו...). ומה ארע עם סידור הגט? לאחר צאתו מבית החולים (לאחר מספר שבועות לא מבוטל), מהר אותו אדם לסגור את תיק הגירושין עם אשתו. שכן, הבין שמהשמים הראו לו בצורה ברורה ביותר מי האדם הקרוב לו ביותר, ומי באמת מוכן להגיש לו עזרה וסיוע ביום צרה (סיפור אמיתי).

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בְּנֵי צִיּוֹן

ז' באָדָר – יוֹם הַהִילּוּלָא שֶׁל רַעֲיָא מִהֵימְנָא (=הַרוּעָה הַנְּאֻמָּן) מֹשֶׁה רַבֵּנוּ

מִנְהַג עֲתִיק יוֹמִין הָיָה נְהוּג בְּכַמָּה מְקַהִילוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַתְאַסֵּף בְּיוֹם ז' בְּאָדָר, שֶׁהוּא יוֹם הַהִילּוּלָא שֶׁל רַעֲיָא מִהֵימְנָא (=הַרוּעָה הַנְּאֻמָּן) מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְלְהַתְעוֹרֵר בְּחֻשְׁבוֹן נַפְשׁ, וּבִתְשׁוּבָה שְׁלִימָה לְפָנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ. וּמִצְאֵנוּ בְּדִרְשׁוֹת הַחֲתָם סוֹפֵר וּבִ"עֲרוֹת הַדְּבָשׁ", שֶׁבְּיוֹם זֶה הָאֲרִיכוּ הַדְּרָשָׁנִים לְדְרוֹשׁ לְפָנֵי הָעַם בְּתוֹכָחוֹת מוֹסֵר וּבְדַבְרֵי כִיבוּשִׁין.

וְתִמְהוּ עַל-כֵּן הַמְּפָרְשִׁים: מִדּוּעַ ל"ג בְּעוֹמֵר, יוֹם פְּטִירַת רַשְׁב"י, הוּא יוֹם שֶׁל שְׁמִתָּה, וְאֵילּוּ ז' בְּאָדָר, יוֹם פְּטִירַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הוּא יוֹם שֶׁל **צַעַר** וְהַתְעוֹרְרוֹת לְתִשׁוּבָה שְׁלִימָה?

יֵשׁ לְפָרֵשׁ עֲנִיָן זֶה עַל-פִּי הַ"אוֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ, הַמְּבַאֵר (עַל-פִּי הוֹחֵר הַקְּדוֹשׁ) אֶת הַפְּסוּקִים: "וְאַתָּה תְּצֹוה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שִׁמְן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר, לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד". הִנֵּה, אוֹמֵר הַ"אוֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ, בְּכָל אַחַת מִשְׁלוֹשֵׁת הַגְּלוּיּוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל (בְּבָל, מְדִי, יוֹן), יִשְׂרָאֵל נִגְאָלוּ מִהֵן בְּזָכוֹת אֶחָד מִן הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים. בְּגָלוֹת הָרֵאשׁוֹנָה, נִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּזָכוֹת אֲבֵרָהּ אֲבִינוּ ע"ה, בְּגָלוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּזָכוֹת יִצְחָק אֲבִינוּ ע"ה, וּבְגָלוֹת הַשְּׁלִישִׁית בְּזָכוֹת יַעֲקֹב אֲבִינוּ ע"ה. וְאֵילּוּ הַגְּאוּלָּה מִהַגְּלוֹת הַרְבִּיעִית וְהָאֲחֻרֹנָה (=גְּלוֹת אָדָם) תִּהְיֶה בְּזָכוֹת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁיִּבּוֹא וַיִּגְאֹלֵנוּ בְּזָכוֹת לִימוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוֹרִיד מִהָר סיני. (וּכְבָר בְּאֵר הַ"אוֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ, בְּפִרְשַׁת "וַיַּחֲזִי", שֶׁלְעֲתִיד לָבוֹא, בְּגְאוּלָּה הַקְּרוּבָה, יִתְחַבְּרוּ נְשִׁמַּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עִם נְשִׁמַּת מֹשִׁיחַ בֶּן דָּוִד). וּלְפִי זֶה, אוֹמֵר הַ"אוֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ: "...נִתְאַרְךָ הַגְּלוֹת, כִּי כָּל עוֹד שָׂאִין עוֹסְקִים יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת – אֵין מֹשֶׁה חִפֵּץ לְגְאוּלָּה עִם (שֵׁהִם) בְּטַלְנִים מִן הַתּוֹרָה".

וְעַל זֶה מְרַמֵּז הַפְּתוּב: "וְאַתָּה תְּצֹוה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" – אַתָּה, מֹשֶׁה, "תְּצֹוה (תִּגְאָל) אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" בְּגְאוּלָּה הַעֲתִידָה, אֲבָל בְּתַנְאֵי שֶׁ"יִקְחוּ אֵלֶיךָ שִׁמְן זֵית זָךְ" – שֶׁיַּעֲסִקוּ בְּתוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הַנִּמְשָׁלֶת לְשִׁמְן זֵית, הַמָּאוֹר בְּעוֹלָם, וְדִקְדַק הַפְּתוּב לֹא מְרַמֵּז "שִׁמְן זֵית זָךְ", כִּדִּי לְהוֹרוֹת לָנוּ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה בְּלֵי שְׂמֵרִים וּבְלֵי תוֹסְפוֹת, דְּהֵינּוּ תוֹרָה לְשִׁמָּה, וְלֹא עַל מְנַת לְקַנְטֵר אוֹ לְשֵׁם כְּבוֹד.

וּבְנִסְפָּה, שִׁיְהִיָּה גַם "כְּתִית לְמָאוֹר" – שֶׁצָּרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְכַתֵּת אֶת גּוֹפֵם וּפְחוּם (=לְשַׁבּוֹר אֶת **תְּאוֹתֵיהֶם הַגּוֹפְנִיּוֹת**), כְּמוֹ שֶׁדְּרָשׁוּ חו"ל (בְּרֻכּוֹת ג:): "זֹאת הַתּוֹרָה, אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֶהֱל" (בְּמִדְבַר יט', יד'), כְּלוֹמֵר, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת, אֶלָּא בְּמִי שֶׁמִּמִּית עֲצָמוֹ עָלֶיהָ.

וּמִעֲתָה יִתְבַּאֵר הַיִּטֵּב, מִדּוּעַ ז' בְּאָדָר הוּא יוֹם **אֲבָל וְצַעַר**, וְלֹא יוֹם שְׂמִחָה – כִּיּוֹן שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, הַגּוֹאֵל לְעֲתִיד לָבוֹא, אֵינּוּ יָכוֹל לָבוֹא וְלְגְאוּלָּה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, מִחֲמַת עוֹן בִּיטוּל תּוֹרָה, וְהוּא בְּצַעַר גָּדוֹל (כְּפִי שֶׁפְּתוּב בְּסִפְרֵים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ הַרוּעָה לָבוֹא, וְאֵינּוּ יָכוֹל לָבוֹא בְּגָלוֹת **עוֹנוֹת** הַדּוֹר – שְׂרוּי הוּא בְּצַעַר גָּדוֹל וְנוֹרָא).

אִם כֵּן, הַדְּבָר תְּלוּי בְּנוֹ, הָרִי יָכוֹלִים אָנוּ לְשַׁנּוֹת זֹאת, וְלְהַפְּוֹךְ אֶת יוֹם ז' בְּאָדָר לְיוֹם שֶׁל שְׂמִחָה וְגִילָה, אִם רַק נִתְמַיֵּד וְנוֹסִיף בְּלִימוֹד הַתּוֹרָה, שְׂכָן, עַל-יְדֵי כֵּן יָקוּם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְתַחֲיָה, וַיִּגְאֹלֵנוּ גְאוּלָּת עוֹלָם (בְּקְרוּב), אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְעֲשִׂיתָ אֶת מְעִיל הָאֵפוֹד... וְעֲשִׂיתָ עַל שׁוּלְיוֹ רִמְנֵי תְּכֵלֶת... וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ לְפָנֵי ה'... וְלֹא יָמוּת"

עַל הַפְּתוּב, "וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ", שׁוֹאֵלִים חו"ל: מִדּוּעַ הָיָה צָרִיךְ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל פְּעֻמוֹנִים בְּבִגְדָיו, כִּדִּי שְׂאֵלוֹ יִצְלָלוּ וְיִתְרַעְעוּ "בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ"? אוֹמֵר עַל-כֵּן כ"ק מְרַן הַרְה"ק רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דָּב זִיע"א: הִנֵּה, כְּתוּב בִּירוֹשָׁלַיִם (בְּרֻכּוֹת יז', ב'), שֶׁרַבִּי שְׁמוּאֵל הָיָה מוֹנֵה וְסוֹפֵר אֲפֻרוּחִים בְּאֲמָצַע הַתְּפִילָּה. וְכֵן מְסוֹפֵר שֵׁם עַל ר' בּוֹן בֵּר חֵיא, שֶׁהָיָה מוֹנֵה וְסוֹפֵר אֶת קוֹרוֹת בֵּיתוֹ בְּעַת הַתְּפִילָּה. וְלְכֹאוּרָה תְּמוּנָה הָעֲנִיָן מְאֹד. שְׂכָן, אֵיךְ אֲמוֹרָאִים קְדוֹשִׁים אֵלוֹ עוֹסְקִים בְּשַׁעַת הַתְּפִילָּה בְּמַגִּין וְסִפִּירַת אֲפֻרוּחִים וְקוֹרוֹת בֵּיתוֹ!?

מסביר זאת הרה"ק רבי יששכר דב, על-פי המסופר על הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק (ה'נעם אלימלך") זיע"א, שהיה מחזיק שעון בידו בשעה שהציבור היו אומרים "כתר" (במוסף של שבת). וכל זאת, מפני שהיה ירא שלא תצא נשמתו מרוב כלות-נפש, מגדל המתיקות שהרגיש בעת שאמר "כתר" עם הציבור. ועל-כן, היה חיב להסתכל על חפץ של העולם הזה, כדי להתעורר ולהתחבר למציאות, כדי שנפשו תשאר בתוך הגוף. וזה הטעם, אומר הרה"ק רבי יששכר דב, שאצל הכהן הגדול היו פעמוני זהב בשולי מעילו, שהיו מצלצלים "בבאו אל הקדש". שכן, כשהיה נכנס לבית המקדש לפני ולפנים, היה מקדש את עצמו בקדושה ובטהרה, כדי להדבק בהקב"ה, עד כדי כך שהיה יכול להתבטל ממציאיותו לגמרי. משום כך היה צריך ללבוש את המעיל עם הפעמונים, שיעוררו אותו, שלא תצא נשמתו מגדל הדבקות בה' יתברך.

וזהו שכתוב: "ונשמע קולו בבאו אל הקדש לפני ה', ובצאתו ולא ימות". דהינו, שלא ימות הכהן מחמת דבקותו בעת שנכנס הוא אל הקדש. שכן, יכול היה לבוא להתפשטות הגשמיות לגמרי, וכך להשאר דבוק בה'. ורק הפעמונים הם שהיו מעירים ומקיצים אותו מדבקות בהקב"ה, ומשיבים את נשמתו לגופו.

לפי זה, אפשר להבין את התנהגותם של רבי שמואל ורבי בון בר חייא, שמנו אפרוחים וקורות בית בשעת התפילה, רק כדי שלא תצא נשמתם בעת התפילה מגדל דבקותם בבורא יתברך.

"ויאמר יעקב... הצילני נא מיד אחי" - ראשי תיבות המן"

הגה"ק החיד"א זצ"ל, בספרו "מדבר קדמות", מביא הקדמה נפלאה בשם המקובל האלקי ר' משה זכותא זיע"א, וזו לשונו הקדושה: "מרדכי הוא גלגול (של) יעקב, והמן הוא גלגול (של) עשו. ומאחר שפגם יעקב על שהשתחוה לעשו ז' פעמים - לכן בא עתה מרדכי, ולא רצה להשתחות להמן, שהוא עשו - כדי לתקן על מה שקלקל יעקב. וזה הסיבה למרדכי להכניס כל ישראל בסכנה גדולה כזו...".

על-פי האמור, יאיר לנו להבין מה שכתב "בעל הטורים", על הפסוק (בראשית לב, יב): "הצילני נא מיד אחי מיד עשו": **"הצילני נא מיד" - ראשי תיבות המן** - רמז להמן, שיצא להכות אם על בנים...".

כלומר, יעקב אבינו, כשאמר **"הצילני נא מיד"**, התפלל שגם בעתיד ינצל הוא מיד המן האגגי, זרע עשו הרשע. והנה, לפי המבואר, לא רק שהקב"ה קבל את תפילתו, אלא שהוא (=יעקב) עצמו (בגלגול מרדכי היהודי) היה השליח להציל את ישראל מיד המן הרשע. וזאת, כפי שמצינו בגמרא (סנהדרין פב): "קריןא דאיגרתא איהו להוי פרונקא" (=קורא האיגרת יהיה השליח לבצע אותה בעצמו). כך גם יעקב אבינו, שהתפלל על זרעו, שינצל מהמן הרשע - הוא עצמו היה השליח להצילם, כאשר התגלגל במרדכי היהודי.

"ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה"

הסיפור המופלא הזה ארע בימי ילדותו של הגאון הקדוש ממונקטש, בעל שו"ת "מנחת אליעזר", שהוא עצמו היה עד לו, ואשר יש בו כדי ללמדנו מהו הכח של צניעות האשה. (הסיפור מובא בספרו של הגאון "דברי תורה") ומעשה שהיה כך היה: יעקב בנית נתיב חדש לרפכת המקומית בישוב הוקליוע שבאוקראינה, גזרה הממשלה המקומית, שיש לעקור קברים מבית הקברות היהודי, ולהעבירם למקום אחר. וכדי להשגיח על פינוי הקברים בכבוד הראוי להם, נסעו לשם דיני בית הדין ורבנים חשובים, כאשר אליהם מצטרף קהל גדול ונכבד. והנה, באמצע פינוי כמה מצבות, שהיו עתיקות בשנים, שמע הגאון ממונקטש רעש והמולה גדולה סביב אחד הקברים. והוא, בהיותו אז נער צעיר בן 13 שנים, גברה סקרנותו, ומיד נחפו הוא לברר על מה הרעש וההמולה הגדולה. כאשר הגיע למקום, סמרו שערות ראשו. לפניו התגלה קבר בן למעלה ממאה שנים, שנפתח כדי להעבירו למקומו החדש. אולם, הנפטר, שהיה שוכן בקבר, היה שלם בגופו כאילו זה עתה נקבר. בעודו עומד נסער ונפעם לנוכח מראה עיניו, הרהר בדעתו: "בזכות מה זכה הטמון כאן לדרגה עליונה ונשגבת כזאת, שמעטים זוכים לה בכל דור, ולא שלטה בו רימה ותולעה?". ומה מאד השתומם כשהחל לקרוא את הכתוב על גבי המצבה, שם הופיעה שם של אשה צדקנית, המעוטרת בשבחים מפליגים מאד דוקא על צניעותה הגדולה, שהיתה לה במשך חייה... בכבוד גדול מאד הוציאו את גופה של הנפטרת שהיה פרוץ בתכריכים לבנים ובוהקים, והניחו אותה בארון, כדי לקבורה מחדש. אולם, ממשיך לספר הקדוש ממונקטש, ממש בסמוך לציונה של אותה צדקנית, היה קבור אדם עשיר ואמיד מאד, שנשמן שם לא מכבר, בתוך אחד עשר חודשים. והנה, כאשר בקשו להעבירו, ראו כלם שלא נותר אפילו אבר אחד שלם בגופו. זמן רב התעכבו עד שקבצו את כל איבריו שהתפוררו, ופינו אותם אל הארון.

ומסים הגאון הקדוש ממונקטש: "אי-אפשר לתאר את קידוש ה' הגדול והנורא, שדבר זה גרם ליהודים ולגויים גם יחד, שהיו נוכחים במקום" ... **שבת שלום לכל בית ישראל!**

נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאַתָּה תְּצוּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֵן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר, לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד" (כו' כ')

שְׁנֵינוּ בְּגִמְרָא (הוריות יג'): "אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּשֶׁם שֶׁהָיִית מְשַׁכַּח לִימוּד שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, כִּף שְׁמֵן זֵית מְשִׁיב לִימוּד שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה". וְצִרִיף לְהַבִּין אֶת עֵמֶק דְּבַרֵי חו"ל. שֶׁכֵּן, מִדּוּעַ הָיִית מְשַׁכַּח לִימוּד שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאֵילוּ שְׁמֵן זֵית מְשִׁיב לִימוּד שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה?

נִקְדִּים לְהַבִּיא אֶת דְּבַרֵי חו"ל, הָאוֹמְרִים שְׁעִיקָר לִימוּד הַתּוֹרָה הוּא כְּדִי לְלַמֵּד לְאַחֲרִים, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (סוכות מט'): "מֵאֵי דְכְּתִיב (=מֵהִי כּוֹנֵת הַכְּתוּב) 'פִּיָּה פִּתְחָה בְּחֻכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה?' וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד וַיֵּשׁ תּוֹרָה שְׁאִינָה שֶׁל חֶסֶד? (אֲלֹא עוֹנָה הַגְּמָרָא): תּוֹרָה לְלַמְּדָה (=שֶׁמְלַמֵּד לְאַחֲרִים) זֶה הִיא תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד, וְשֶׁלֹּא לְלַמְּדָה (לְאַחֲרִים) – זֶה הִיא תּוֹרָה שְׁאִינָה שֶׁל חֶסֶד".

וְכֵן שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנָה (אבות ב', מח'): "אִם לְמַדְתָּ תּוֹרָה הִרְבָּה – אַל תַּחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ כִּי לְכָךְ נּוֹצְרָת". כְּלוֹמֵר, אִם לְמַדְתָּ תּוֹרָה "אַל תַּחְזִיק טוֹבָה (=תּוֹרָה זו) לְעַצְמְךָ", אֲלֹא לִמַּד אוֹתָהּ לְאַחֲרִים, תַּעֲנִיק וּתְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים, "כִּי לְכָךְ נּוֹצְרָת". וְכִךְ מְפוֹרֵשׁ גַּם בְּסִפֵּר "עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל", וְהוֹסִיף רִמּוֹז עַל-כֵּךְ (איוב ה', ז'): "אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד". "לְעֵמֶל" רָאשֵׁי תִיבוֹת: לְלַמּוֹד עַל מִנַּת לְלַמֵּד.

וְהִנֵּה, מִי שְׁלוּמֵד בְּתוֹרָה רַק לְעַצְמוֹ, וְאִינוּ דוֹאֵג לְמוֹסְרָה לְתַלְמִידִים, הָרִי מְגַלָּה הוּא בְּכָךְ, שֶׁלֹּא אִיכְפַּת לוֹ שֶׁהַתּוֹרָה עֲלוּלָה לֹא לְהַתְקִים חֲלִילָה וְחֶסֶד, וְלִכֵּן הוּא נִעְנָשׁ, מִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה, שֶׁגַּם מִן הַשָּׁמַיִם אֵין מְלַמְּדִים אוֹתוֹ אֶת הַתּוֹרָה. וְלֹא רַק זֹאת, אֲלֹא גַם הַתּוֹרָה שְׁלַמֵּד מִשְׁתַּכַּחַת מִמֶּנּוּ. אֲבָל, הַעוֹסֵק בְּתוֹרָה וְגַם מְלַמְּדָה לְאַחֲרִים, בְּגִלְל רְצוֹנוֹ שֶׁהַתּוֹרָה תִּמְסַר מְדוּר לְדוּר, וְתַתְקִים לְנֶצַח נֶצַחִים – אָדָם זֶה זוֹכֵה לְמִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה, שֶׁגַּם אֲצִלוֹ תַתְקִים הַתּוֹרָה, וְלֹא רַק שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח מֶה שְׁלַמֵּד, אֲלֹא גַם יִזְכֵּר בְּמָה שְׁכַבֵּר נִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ.

וְזֶהוּ מֶה שְׁאָמְרוּ חו"ל (מכות י'): "הִרְבָּה תּוֹרָה לְמַדְתִּי מִרְבוֹתֵי, וּמִחֲבַרֵי יוֹתֵר מֵהֶם, וּמִתְלַמִּידֵי יוֹתֵר מִכָּלֵן". הִנֵּה, אוֹמְרִים חו"ל "וּמִתְלַמִּידֵי יוֹתֵר מִכָּלֵן" – כִּיּוֹן שֶׁהָאָדָם מְלַמֵּד תּוֹרָה לְאַחֲרִים, זוֹכֵה הוּא מִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה, שְׁמֵן הַשָּׁמַיִם מְלַמְּדִים אוֹתוֹ תּוֹרָה.

לְפִי זֶה יוֹבְנֵי הַיֵּטֵב דְּבַרֵי ר' יוֹחָנָן: "כְּשֶׁם שֶׁהָיִית מְשַׁכַּח לִימוּד שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, כִּף שְׁמֵן זֵית מְשִׁיב לִימוּד שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה". שֶׁכֵּן, הַהֲבָדֵל בֵּין "זֵית" לְבֵין "שְׁמֵן זֵית" הוּא בְּכָךְ שֶׁבְּזֵית יֵשׁ שְׁמֵן, הָאֲצוּר וְסָגוּר בְּתוֹכוֹ, שְׁאִינוּ יוֹצֵא לְחוּץ – דְּבַר הַרוּמוֹז לְאָדָם הַלוּמֵד תּוֹרָה, וּמִחְזִיק אוֹתָהּ לְעַצְמוֹ, וְלִכֵּן גּוֹרֵם לְעַצְמוֹ שְׁכַחָה, כִּיּוֹן שְׁאִינוּ מְלַמְּדָה לְאַחֲרִים. מֶה שְׁאִין כֵּן בְּשְׁמֵן זֵית – שֶׁהוּא שְׁמֵן שִׁצָּא מֵהָיִית, וְרוּמוֹז לְאָדָם שְׁלוּמֵד תּוֹרָה, וְאִינוּ מִחְזִיקָה לְעַצְמוֹ, אֲלֹא מוֹצִיאָהּ וּמְלַמְּדָה לְאַחֲרִים, וְלִכֵּן יֵשׁ בְּכָךְ סְגוּלַת הַזִּיכְרוֹן, שֶׁכֵּן מִן הַשָּׁמַיִם מְסִיעִים לוֹ לְהַחְזִיר תּוֹרָה שֶׁנִּשְׁכַּחָה שִׁבְעִים שָׁנָה.

וְהִנֵּה, מִשֶּׁה רַבְּנוּ ע"ה, שְׁקִבַּל אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, כָּל מְגַמְתוֹ הִיָּתָה לְלַמְּדָה לְאַחֲרִים, וְלִכֵּן נִהַג בָּה טוֹבַת עֵין, וּמְסָרָה לְיִשְׂרָאֵל. וְלִכֵּן צִרִיף לְלַמּוֹד מִמִּשְׁה רַבְּנוּ שֶׁהֵעִיקָר הוּא לֹא לְהַחְזִיק אֶת הַתּוֹרָה, אֲלֹא לְלַמֵּד אַחֲרִים. וְעַל-כֵּךְ רִמּוֹז הַכְּתוּב: "וְאַתָּה תְּצוּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ" – צוּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁיקְחוּ לְקַח מִמֶּךָ, לְהִיּוֹת בְּבַחֲנִית "שְׁמֵן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר" – לְהוֹצִיא אֶת הַתּוֹרָה, הַמְשׁוּלָּה לְשְׁמֵן זֵית, כְּדִי שְׁנִיתֵן יִהְיֶה "לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד" – דְּהֵינוּ "לְהַאִיר" (=לְלַמֵּד) לְאַחֲרִים, כְּדִי שֶׁהַתּוֹרָה לֹא תִשְׁכַּח מֵהֶם, אֲלֹא תִהְיֶה אֲצִלָּם "תְּמִיד" – לְנֶצַח נֶצַחִים. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְאַתָּה תְּצוּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֵן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר, לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד" (כו' כ')

כּוֹתֵב "בְּעַל הַטּוֹרִים", כִּי בְּמַלִּים "כְּתִית לְמָאוֹר" רוּמוֹז הַכְּתוּב לְשֵׁנֵי בְּתֵי הַמְקַדָּשׁ: מְקַדָּשׁ רֵאשׁוֹן, שְׁעֵמֶד תִּי (=410) שָׁנִים, וּמְקַדָּשׁ שְׁנֵי שְׁעֵמֶד תַּכּ (=420) שָׁנִים, וּשְׁנֵייהֶם יַחַד הֵם כְּתִית (=830) שָׁנִים – וְזֶהוּ "כְּתִית לְמָאוֹר" – לְרִמּוֹז

שמצוה זו של הדלקת הנרות בבית המקדש תקוים "כתיית" (=830) שנים.

ה"ישמח משה" מוסיף לפרש לפי זה את המשך הכתוב "כתיית למאור להעלת נר תמיד": לכאורה צריך לדקדק, למה נרמזה רק הדלקת המנורה של שני בתי המקדש, ולא נרמזה הדלקת המנורה בבית השלישי, שיבנה במהרה בימינו אמן?

אלא, אומר ה"ישמח משה", הדבר יובן על-פי משל, על אדם שהביא זרע אילן טוב ממרחקים, ונטעו אצלו. ולאחר שצמח ועשה פרי, עקר אותו, והביא זרע אילן אחר ונטעו במקומו. ולאחר שגם זה עשה פרי, עקרו ממקומו והביא זרע שלישי נוסף, מובחר שבמובחר, ונטעו כדי שיהיה לעד. והנה, בעת עקירת שני האילנות הראשונים, כל הרואה זאת בודאי משתומם ומתפלא – מדוע? מה פשר הדבר לנטוע אילן טוב ויפה, ולעקור אותו פעמיים?

והאיש (=בעל האילנות) מסביר ואומר להם, כי הכל הוא בחכמה ובהשכל, כי נטיעת שני האילנות הראשונים ועקירתם היתה רק לצורך האילן השלישי, שיהיה קיים לעד. וכל זאת עשה פיון שידע שהארץ אינה מסוגלת לקלוט את האילן השלישי, המובחר, בבת אחת. ולכן הקדים ונטע את שני האילנות הראשונים, כדי שהארץ תקבל כח ויכולת לסבול ולקלוט את האילן השלישי, הנצחי, המובחר מכל.

וכך עשה הקב"ה – כשראה שאין בכח הארץ הגשמית לקבל ולסבול את אור קדושת בית המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו, מקדש שהוא מעשה ידיו של הבורא יתברך, כמו שכתוב: "מקדש אדני כוננו ידיך" – "נטע" קודם את שני בתי המקדש בארץ הקודש, ובכח קדושת עבודת הקודש שהיתה שם כמה מאות שנים (830), קנתה וספגה הארץ כח רוחני וקדושה נפלאה, כדי להיות מוכנה לסבול את אור וקדושת בית המקדש השלישי, הנצחי.

וזה מה שאמר דוד המלך, עליו השלום: "אם ה' לא יבנה בית, שוא עמלו בוניו בו". כי זה מה שרואות עינינו, ששני בתי המקדש נבנו ונחרבו, ועל פן יש לנו תקוה טובה להאמין, שלעתיד לבוא, הקב"ה יבנה בית שלישי נכבד מן הראשונים. אחרת, מדוע בנה והרס את שני בתי המקדש הראשונים? ובודאי לא לשוא עשה כן. אלא שאת כל זה עשה ה' יתברך כהכנה לבית המקדש השלישי. שהרי: "אם ה' לא יבנה בית" – כלומר, איך יעלה על הדעת שה' לא יבנה בית שלישי לעתיד? הלא אז – "שוא עמלו בוניו בו" – שני בתי המקדש הראשונים היו, חלילה, לשוא!

אלא, ודאי עתיד לבנות את בית המקדש השלישי במהרה. והנה, מה שגרמזו שני בתי המקדש במלה "כתיית" הוא לרמזו שעתידים להיכתת ולהיחרב, וכל תכליתם היתה שיאירו "כתיית" שנים, ככתוב: "כתיית למאור". וכל זאת כהכנה ל"להעלת נר תמיד", לבית המקדש השלישי הנצחי, שיבנה במהרה בימינו אמן, ויאיר לתמיד.

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך... להעלת נר תמיד"

מסופר על אחד החסידים, שהלך עם בנו הקטן להפקיד את כספו באחד הבנקים. נגש החסיד אל הדלפק, מסר לידי הפקיד את כספו, קבל קבלה על-כך, ומיד פנה ללכת לדרך. פתאום התחיל בנו הקטן לגעות בבכי מר. "מה קרה לך בני היקר?" – נזעק החסיד – "האינך חש בטוב?" "לא" – ענה לו הבן – "אני חש בטוב". "אם כך", שאל אביו, "למה אתה בוכה?" ענה לו הבן: "אני בוכה על שנתת לאותו אדם בבנק חבילת כסף כל-כך גדולה, וקבלת ממנו חתיכת גיר קטנה!". חייך החסיד לבנו, וענה לו: "בני, אמנם עיניך ראו שנתתי כסף לפקיד בבנק, אך דע לך שבפעם לקחתי שפן, הפקדתי את כספי בתוכנית חסכון בעלת רוחים נאים מאד, ובעוד כמה שנים אקח מהבנק פי כמה מהסכום שהפקדתי". וזהו מה שאומר הקב"ה למשה: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך" – תגיד לבני ישראל "ויקחו אליך" – שכל מה שישראל נותנים לשם שמים הוא בפעם "ויקחו". שפן, לעתיד לבוא, יקחו הם את השקעתם, "להעלת נר תמיד" – לתמיד, לנצח נצחים...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!